

Oświadczenie złożone przez senatora Stanisława Iwana na 25. posiedzeniu Senatu w dniu 9 stycznia 2013 r.

Oświadczenie skierowane do minister rozwoju regionalnego Elżbiety Bieńkowskiej

Szanowna Pani Minister!

W związku z planami Ministerstwa Rozwoju Regionalnego dotyczącymi przygotowania jednego lub maksymalnie dwóch programów współpracy transgranicznej na granicy polsko-niemieckiej kieruję na Pani ręce oświadczenie senatorskie w następujących sprawach:

1. Utrzymania trzech dotychczas funkcjonujących programów współpracy transgranicznej.
2. Pozostawienia dotychczasowych obszarów geograficznych na poziomie NUTS 3.
3. Pozostawienia lokalizacji Wspólnego Sekretariatu Technicznego i Regionalnych Punktów Kontaktowych w Zielonej Górze.

Oświadczenie składam w oparciu o stanowiska Sejmiku Województwa Lubuskiego, Rady Miasta Zielona Góra oraz Zrzeszenia Prezydentów, Burmistrzów i Wójtów Województwa Lubuskiego.

Województwo lubuskie współpracuje z niemieckimi partnerami od wielu lat. O tym, jak silna jest ta współpraca, świadczy liczba blisko tysiąca małych projektów realizowanych w ramach partnerstw zawiązanych pomiędzy miastami i gminami polskimi oraz ich niemieckimi odpowiednikami – 74% wszystkich działań w zakresie współpracy zagranicznej lubuskich miast i gmin stanowią umowy partnerskie, a 53% to współdziałania nieformalne. Województwo lubuskie współpracuje z przygranicznymi landami w takich obszarach jak transport i infrastruktura, rozwój innowacyjności, opieka społeczna i zdrowotna, energia odnawialna, planowanie przestrzenne, promocja i turystyka, ochrona środowiska oraz w zakresie inicjatyw kulturalnych i edukacyjnych.

Zaburzenie tej współpracy poprzez planowane zmiany może wpłynąć negatywnie na dotychczasowe relacje, w tym na ich zachowanie. Utrzymanie trzech programów w nowej perspektywie finansowej pozwoli na ich różnicowanie i dostosowanie do rzeczywistych potrzeb regionów i landów, a co za tym idzie również beneficjentów. Utworzone na przestrzeni ostatnich lat inicjatywy partnerskie pomiędzy podmiotami po obu stronach granicy nie zostały wyczerpane i wciąż posiadają duży potencjał rozwoju – mogą służyć realizacji kolejnych projektów dotyczących współpracy. Poza tym programy realizowane w ramach współpracy transgranicznej na obszarze regionów granicznych z Niemcami powinny cechować się dużą komplementarnością, obejmować całość podejmowanych przez samorządy województw działań w zakresie polityki regionalnej.

Zachowanie trzech programów sprawi, że regiony będą miały znaczący wpływ na podjęcie decyzji – urzędy marszałkowskie, euroregiony, landy w roli członków komitetu monitorującego – w sprawie dofinansowania projektów, a połączenie programów w jeden bądź dwa oznacza również zmniejszenie wymiaru środków, które wpłyną do naszego regionu, oraz marginalizację potrzeb i znaczenia województwa lubuskiego. Utrzymanie trzech programów na granicy zachodniej oznacza utrzymanie efektywnego zarządzania środkami i utrzymanie efektywnej współpracy transgranicznej. Tylko taki kształt programów pozwoli na budowanie spójności polsko-niemieckiego pogranicza i osiągnięcie celów określonych dla strategii „Europa 2020”. Stanowisko strony polskiej powinno uwzględniać faktyczne potrzeby regionów; nie może ono prowadzić do nowego podziału państwa i marginalizacji jednego z regionów kosztem domniemanej efektywności.

W przypadku programów transgranicznych samorządy województwa lubuskiego podtrzymują postulat dotyczący decentralizacji struktury instytucjonalnej. Stworzy to realną szansę na przygotowanie dokumentów programowych odpowiadających potrzebom regionu na obszarze wsparcia, a także przyczyni się do usprawnienia systemu zarządzania i podejmowania decyzji po stronie polskiej.

Obszar wsparcia w programie współpracy transgranicznej powinien obejmować jednostki samorządu terytorialnego na poziomie NUTS 3 z zachowaniem dotychczasowych obszarów wsparcia dla programów transgranicznych na granicy polsko-niemieckiej. Ponadto konieczne jest umiarkowane stosowanie zasady elastyczności podczas włączania partnerów spoza obszaru wsparcia – chodzi tu o umożliwienie celowego wykorzystania alokowanych środków na właściwym obszarze wsparcia.

Ze względu na centralne położenie Zielonej Góry na obszarze wsparcia, zaplecze merytoryczne pracowników Wspólnego Sekretariatu Technicznego Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej Polska (województwo lubuskie) – Brandenburgia oraz Regionalnego Punktu Kontaktowego Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej Polska – Saksonia, a także ich doświadczenie w zakresie znajomości specyfiki programów EWT, konieczna jest kontynuacja w niezmiennym kształcie działalności wyżej wymienionych instytucji w nowym okresie programowania, czyli w latach 2014–2020. Wspomniana sytuacja gwarantuje bezpośredni kontakt z wykwalifikowaną kadrą doświadczonych specjalistów – istniejące w województwie lubuskim struktury organizacyjne związane z wdrażaniem EWT z pewnością zapewniłyby płynne przejście do kolejnego okresu programowania. Należy budować nową perspektywę na bazie dotychczasowych bardzo dobrych praktyk w działaniu Wspólnego Sekretariatu Technicznego oraz Regionalnego Punktu Kontaktowego w Zielonej Górze i pracować nad doskonaleniem tego, co w obecnej perspektywie zdało egzamin i skutecznie funkcjonuje.

Z poważaniem
Stanisław Iwan